

نگاهی به

موسیقی قشقایی

به روایت فرود و فرهاد گرگین پور

هومان نجفی

سرشناسه	: نجفی، هومان، ۱۳۶۹-
عنوان و نام پدیدآور	: نگاهی به موسیقی قشقایی / هومان نجفی.
مشخصات نشر	: شیراز: قشقایی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۷۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۸-۷۳-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قشقایی -- موسیقی و آواز
موضوع	: Qashqa'i (Turkic people) -- Songs and music
موضوع	: موسیقی
موضوع	: موسیقی محلی ایرانی -- یارتیسون
موضوع	: Folk music -- Iran-- Scores
موضوع	: Violin music -- Scores and parts
رده بندی کنگره	: M ۱۸۲۰
رده بندی دیویی	: ۷۸۹/۹۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۴۷۹۶۱
وضعیت رکورد	: فیبا

موسیقی قشقایی

نویسنده: هومان نجفی

ناشر: انتشارات قشقایی

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۲۸-۷۳-۰ □ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

طرح جلد: سبا حسینی

چاپ و صحافی: پورسهراب

قیمت: ۴۰ هزار تومان

مرکز نشر: شیراز، خیابان پیروزی، انتشارات قشقایی، تلفن: ۰۷۱۳۲۲۴۵۴۰۱

مرکز پخش: انتشارات تخت جمشید - انتشارات نگارستان ادب

Web Site: www.parsnashr.ir

E-mail: nashershiraz@yahoo.com

فهرست

- ۲..... معصوم
- ۵..... گدن آغورال
- ۸..... گوشه‌ای از جنگنامه
- ۱۰..... زارنجی
- ۱۲..... باش گرایل
- ۱۴..... کچ ایوز
- ۱۵..... خسرو
- ۱۶..... جیران جیران
- ۱۸..... جنگنامه
- ۲۳..... شیرعلی مردان
- ۲۵..... گذرگاه هلی متوسط و تند بنام پا بردار
- ۲۹..... صمد
- ۳۰..... صمصام
- ۳۱..... لای لای
- ۳۴..... لالا
- ۳۵..... مظاهر بگ
- ۳۶..... سحر آوازی

- ۴۳..... هلیله خسرو
- ۴۴..... در آمد کیخا
- ۴۵..... کیخا
- ۴۶..... کرم
- ۴۷..... ساروقوشلار
- ۴۸..... وطن
- ۵۰..... عاشق گله
- ۵۲..... اوچی گزله مارال گشدی
- ۵۳..... قریب یادوما دیشدی
- ۵۵..... غربیک شامه گدمگه
- ۵۶..... هاینا هلی
- ۵۸..... آهنگ فرود (دو ضربی)
- ۶۰..... دوقوز آی حسرتلی شیدا بلبلیم
- ۶۱..... هلی رحیملو
- ۶۲..... ال چی بگلر
- ۶۴..... آهنگ سلام
- ۶۶..... گجلر

مقدمه

موسیقی در میان قوم قشقایی نقش‌های متنوع و گسترده‌ای دارد چنانچه از مراسم شادی و عزا تا محفل‌های دورهمی با ساز و آواز همراه است و موضوعاتی مانند غربت، جدایی از وطن و لالایی‌ها از جمله‌ی آن هاست. اما در این میان در فراز و نشیب تاریخ بسیاری از آهنگ‌ها به کلی فراموش و برخی نیز تنها نامی از آنها مانده است. نوازندگان در میان قشقایی‌ها در سه گروه بوده‌اند:

الف - عاشیق‌ها: عاشیق‌ها در نیم قرن اخیر، در میان ایل قشقایی از حضور دائم برخوردار نبوده‌اند و اندک اندک هنرشان را رها کرده، روز به روز از تعداد آنها کاسته شده است به طوری که اکنون تنها معدودی از خانواده‌های عاشیق در ایل وجود دارند.

ب - چنگیان: موسیقی «قومی» قشقایی در میان چنگیان رایج است. چنگیان نوازندگان «کونا» و «ساز» و «نقاره» هستند. این هنرمندان معمولاً در عروسی‌ها و جشن‌ها می‌نوازند. چنگی‌ها مانند عاشیق‌ها از مردم محروم و زحمتکش ایل هستند، و در سال‌هایی که عروسی در ایل بیش‌تر باشد، وضع اقتصادی آنها هم بهتر است.

ج - ساربانان: ساربانان آهنگ‌های قومی ایل را با «نی» می‌نوازند. «نی» در میان مردم ایل، سازی قدیمی و شناخته شده است. ترانه‌های عاشیق‌ها و چنگیان به زبان ترکی قشقایی است ولی ساربانان با زبانی غیر از ترکی قشقایی می‌خوانند که به آن «کوروشی» می‌گویند و شبیه زبان پهلوی است ولی به علت در اقلیت بودن این گروه، در حال از میان رفتن است. [ببست مقام فارس محمدرضا درویشی]

چیزی که امروزه به عنوان موسیقی قشقایی ترکی می‌شناسیم بخش عمده آن حاصل از تحقیق و تلاش‌های استادان گرگین‌پور بوده که در چند آلبوم منتشر گردید و از آن پس منبعی جامع و باارزش در موسیقی قشقایی بود که هنرمندان و هنرجویان تا امروز از آن بهره برده‌اند. آنچه از این میراث گران‌بهای استاد گرگین‌پور برآمد حفظ موسیقی اصیل قشقایی بود که امکان داشت بخش دیگری از آن نیز فراموش گردد که با تلاش‌ها و زحمات این استاد به عنوان میراثی ارزشمند به‌جای ماند که علاقه‌مندان به موسیقی قشقایی از آن پس با گوش دادن و تمرین آن موسیقی را فرا گرفته‌اند و این روند تا به امروز ادامه داشته است. من در این کتاب در تلاش برای تسهیل روند آموزش و انتقال این موسیقی به نگارش این آهنگ‌ها بر آمدم برای نگارش نت‌ها از آلبوم‌های هجران غریب و صنم ترکمن صحرا استفاده کردم که بی‌تردید زیر نظر استادی آگاه به هر دو موضوع موسیقی

ممکن خواهد بود. گرچه معتقدم با استفاده صرف از نت‌ها نمی‌توان دین موسیقی را ادا کرد بنابراین باید از نت به عنوان ابزاری در کنار آموزش از طریق شنیدار بهره برد. از این رو طی نگارش نت‌ها و انتقال هرچه بهتر اصل مطلب از علائمی در نگارش استفاده کرده‌ام که لازم به توضیح است. در نگارش سبک نت نگاری موسیقی غربی یا ایرانی مد نظرم نبوده است بلکه صرفاً علائمی که انتقال مطلب با آنها را آسان‌تر می‌نمود را انتخاب کرده‌ام که در پی به توضیح آنها خواهم پرداخت.

در نهایت از استاد بهرام رستگار که با راهنمایی‌هایشان مرا در این امر یاری کردند تشکر می‌کنم.

نظر و پیشنهادهای خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید.

HUMAAN.NAJAFI@YAHOO.COM

پیش گفتار

آثار استاد گرگین پور به عنوان مجموعه‌ای بسیار غنی و با ارزش در موسیقی قشقایی که از سطح بسیار عالی برخوردار است بنابر این می‌تواند به عنوان یک منبع ارزشمند آموزشی ثبت و استفاده شود.

- کوک ساز را برای ویالون و کمانچه می‌لا می‌می در نظر گرفتیم.

- تمام آهنگ‌ها در چندین مد اجرا شده اند (موسیقی قشقایی با ردیف موسیقی سنتی ایرانی تفاوت‌های بسیاری دارد ولی در برخی موارد شباهت‌هایی میان این دو موسیقی دیده می‌شود. برای نمونه می‌توان در چگونگی تسلسل فاصله‌های «ماهور» از آهنگ «ایوزم ایوزم» و یا آهنگ «اوجه داغ باشونا» نام برد، که هر دو از نغمه‌های عاشیق‌های قشقایی‌اند. هم چنین می‌توان از «سحر آوازی» نام برد که با «بیات اصفهان» قابل مقایسه است و نیز آهنگ «باش گرایلی» با «بیداد-همایون»، «بزداغ»، «خان ایوزم»، «گلدراولون» و «ظلمونان» با آواز «دستی»، آهنگ «اصلی و کرم» با «بیات ترک» و آهنگ‌های دیگر با «شور» قابل مقایسه‌اند. اَبیست مقام فارس محمدرضا درویشی[۱]

- معمولاً فا در اکثر قطعات نقش یک نت متغییر را دارد به این ترتیب ممکن است فا بکار تا فا دیز در یک آهنگ تغییر کند و همیشه در قطعات هنگام فرود فا بکار می‌شود.

- ترتیب و نام آهنگ‌ها بر اساس آلبوم ضبط شده توسط استاد فرود و فرهاد گرگین پور است.

- طریقه نوشتن قطعات بر اساس مکس و پایان یک جمله یا عبارت در یک قطعه بوده است، سعی کرده‌ایم که هر عبارت یا جمله را در یک خط مجزا بنویسیم.

- یک عبارت یا تم را می‌توانستیم به چندین حالت بنویسیم اما اولویت‌م به استفاده و مشخص کردن اشاره‌ها بوده است.

- در آهنگ‌هایی که ضربی هستند پایه ریتم را هر جا که اجرا شده است یک یا دو بار نوشته‌ام و تکرار بیش از آن را آزاد گذاشته‌ام.

- اشاره‌ها حتماً زمان مشخصی را از نت اصلی کسر خواهند کرد، با رعایت علائم، خطوط اتحاد، اشاره‌ها و ... در درست بیان شدن مفهوم موسیقی مهم و الزامی است.

- از آنجا که معیار ما برای نگارش این نتها آلبومهای استاد فرود و فرهاد گرگین پور بوده است هنگام استفاده از این کتاب، گوش دادن به این آلبومها بسیار مفید خواهد بود.

مدهای موسیقی قشقایی:

مدهایی که در موسیقی قشقایی ترکی به کار میرود به ترتیب زیر است:

مثال: زارنجی - خسرو

مثال: گدن آغورال - سحر آوازی

مثال: جیران جیران - مظاهر بگ

راهنمای اشاره

The image displays a musical score for a conductor's guide, consisting of eight staves of music. Each staff begins with a treble clef. The notation includes various note values such as quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests. The music is organized into two measures per staff, with a double bar line separating them. The notes are often grouped with beams and slurs, indicating phrasing and articulation. The overall style is clean and professional, typical of a printed musical score.

مقام معصوم

